

Lan tỏa công nghệ và các nhân tố quyết định đến năng suất doanh nghiệp: Cách tiếp cận hồi quy không gian

Nguyễn Minh Hải^(*)

Ngày nhận bài: 02/10/2021 | Biên tập xong: 02/3/2022 | Duyệt đăng: 10/3/2022

TÓM TẮT: Mục tiêu của bài viết là nghiên cứu các nhân tố quyết định sự lan tỏa không gian của năng suất doanh nghiệp trong ngành chế biến chế tạo tại Việt Nam giai đoạn 2010–2019. Nghiên cứu sử dụng mô hình hồi quy không gian để ước lượng sự phụ thuộc không gian của TFP cấp doanh nghiệp. Kết quả ước lượng cho thấy, sự lan tỏa công nghệ (LTCN) diễn ra tích cực giữa các doanh nghiệp trong vùng và hiệu ứng này giảm đi nhanh chóng theo khoảng cách không gian. Ngoài ra, nghiên cứu cho thấy năng suất doanh nghiệp được hưởng lợi từ chính hoạt động R&D, xuất khẩu của mình, mật độ việc làm, cạnh tranh thị trường và chi tiêu ngân sách. Đồng thời, kết quả cũng cho thấy mức độ ảnh hưởng gián tiếp nhỏ hơn ảnh hưởng trực tiếp nhưng thể hiện cùng một xu hướng. Dựa trên các bằng chứng thực nghiệm, bài viết đề xuất một số hàm ý chính sách quan trọng giúp các doanh nghiệp trong nước tiếp cận, học hỏi và bắt chước các công nghệ và ứng dụng vào hoạt động sản xuất để từ đó nâng cao năng suất của mình.

TỪ KHÓA: Phát triển kinh tế, hồi quy không gian, lan tỏa, TPF, Việt Nam.

Mã phân loại JEL: C21, D24, O11, F63.

1. Giới thiệu

Nguồn gốc của tăng trưởng kinh tế dựa vào năng suất tổng hợp (TFP) luôn là một trong những chủ đề kinh tế gây nhiều tranh luận cả khía cạnh vi mô lẫn vĩ mô. Theo Syverson (2011), ở cấp độ vi mô, năng suất phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác nhau: khả

năng tiếp cận thị trường nước ngoài (Clerides, Lach, & Tybout, 1998); đổi mới cấp độ doanh nghiệp (Griffith & ctg, 2004); cơ cấu vốn sở hữu (Aitken & Harrison, 1999); các điều kiện thị trường bên ngoài, đặc biệt nhấn mạnh tính hiệu quả kinh tế nhờ kết khối¹. Các nhà kinh tế học vĩ đại Marshall (1890) và Porter (1990)

¹ *Tính hiệu quả kinh tế nhờ kết khối (agglomeration economies) là khả năng tiết kiệm chi phí khi các doanh nghiệp có địa điểm ở gần nhau.*

^(*) **Nguyễn Minh Hải** - Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM; 56 Hoàng Diệu 2, Quận Thủ Đức, Thành phố Hồ Chí Minh; **Email:** hainm@buh.edu.vn.